

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/20/2005

POLACY WOBEC BEZROBOCIA W SWOIM MIEJSCU ZAMIESZKANIA (ZRÓŻNICOWANIA TERYTORIALNE)

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE OPINII O SYTUACJI NA LOKALNYCH
RYNKACH PRACY W ROKU 2004

Województwa, w których średnio:

- **46%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **44%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **9%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy
- **38%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **46%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **13%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy
- **31%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **46%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **21%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy
- **25%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **46%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **27%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy

Według ekspertów, poziom bezrobocia w naszym kraju przekroczył wszelkie normy ekonomicznie i społecznie dopuszczalne w państwach cywilizowanych. Stopa bezrobocia rejestrowanego jest w Polsce najwyższa wśród krajów unijnych i trzydziestu państw należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), a także dwukrotnie wyższa niż w trzynastu krajach podlegających transformacji. Zwraca się przy tym uwagę na wyjątkowo wysoką stopę bezrobocia wśród młodzieży oraz szeroki zasięg bezrobocia długotrwałego (trwającego ponad 12 miesięcy) i utajonego (szczególnie na wsi), a także na znaczne zróżnicowanie terytorialne bezrobocia. Najbardziej nasilone jest ono na terenach, na których znajdowały się zlikwidowane na początku lat dziewięćdziesiątych państwowe gospodarstwa rolne, oraz na obszarach o intensywnym przebiegu procesów restrukturyzacyjnych, natomiast najniższe - w dużych miastach, w powiatach leżących na zapleczu obszarów metropolitalnych oraz w powiatach o intensywnym nasileniu emigracji zarobkowej¹.

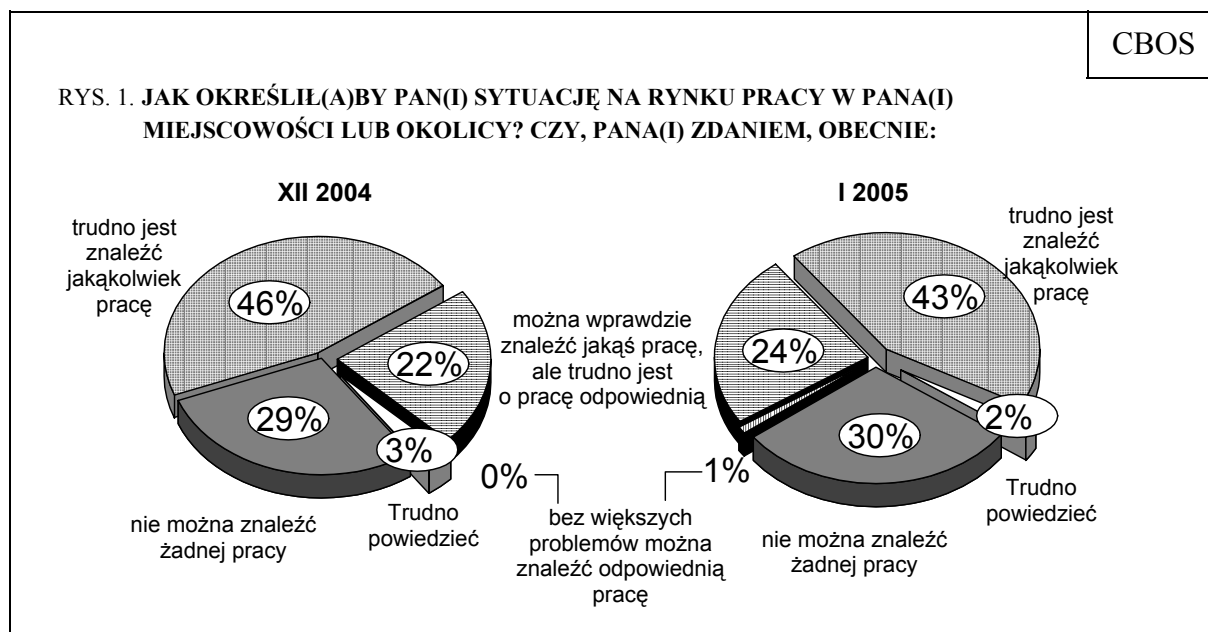
W opracowaniu tym staraliśmy się ukazać zróżnicowanie terytorialne dwóch monitorowanych w naszych badaniach wskaźników polskiego bezrobocia - opinii o sytuacji na rynku pracy w miejscu zamieszkania oraz występującego wśród pracujących lęku przed utratą pracy, by sprawdzić, w jakim stopniu jest ono zbieżne z terytorialnym zróżnicowaniem nasilenia bezrobocia rejestrowanego.

OPINIE O SYTUACJI NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY

Od ponad trzech lat Polacy niezmiennie krytycznie oceniają sytuację na rynku pracy w swoim miejscu zamieszkania. W styczniowym sondażu² prawie jedna trzecia (30%) twierdzi, że w ich miejscowości lub okolicy nie ma żadnej pracy, a ponad dwie piąte (43% -

¹ Zob. „Nowe Życie Gospodarcze” z 31 grudnia 2004 roku: K. Sonntag, *Z lokalnej perspektywy*, E. Kryńska, *Regionalne dysproporcje na polskim rynku pracy*, I. Dryll, *Przekleństwo urodzenia*, M. Kabaj, *Więcej miejsc pracy*.

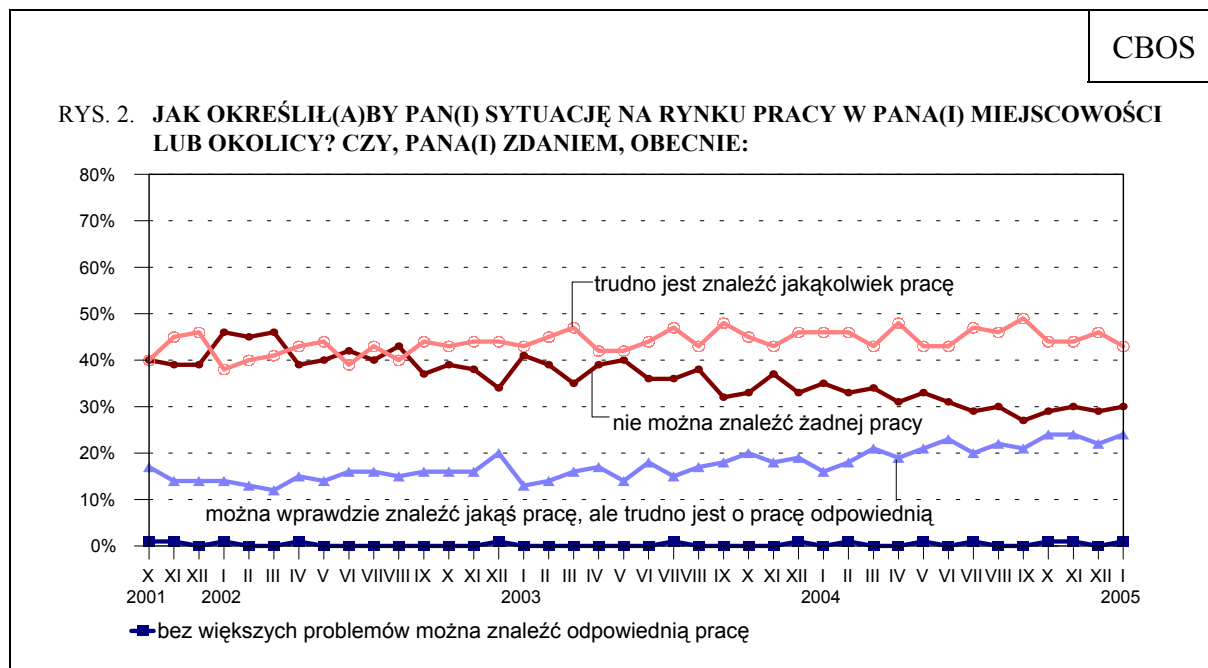
od grudnia 2004 spadek o 3 punkty) ocenia, iż trudno tam znaleźć jakiegokolwiek zatrudnienie. Co czwarty badany (24%, wzrost o 2 punkty) uważa jednak, że na lokalnym rynku pracy można się gdzieś zatrudnić, choć niełatwo jest o pracę odpowiednią. Sporadycznie wyrażana jest opinia, że odpowiednią pracę można znaleźć bez większych problemów.

W porównaniu z grudniowym pomiarem można zauważyć niewielką poprawę opinii o lokalnych rynkach pracy³. W pewnym stopniu wpisuje się ona w trend widoczny z perspektywy ostatnich trzech lat, który polega na powolnym spadku odsetka osób twierdzących, że w ich miejscowości nie ma żadnej pracy, i wzroście liczby przekonanych, że jakąś pracę można znaleźć, choć trudno o odpowiednią.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (176) przeprowadzono w dniach 7-10 stycznia 2005 roku na liczącej 1089 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

³ W stosunku do grudnia nie zmieniły się natomiast krytyczne oceny sytuacji na krajowym rynku pracy oraz pesymistyczne przewidywania dotyczące poziomu bezrobocia w ciągu najbliższego roku. Nadal niemal wszyscy badani (89%) negatywnie oceniają sytuację na rynku pracy w Polsce, w tym ponad dwie piąte (45%) określa ją jako bardzo złą. Za ledwie ośmiu ankietowanych na stu (8%) uznaje ją za przeciętną, a 1% - ocenia pozytywnie. Jedna piąta respondentów (20%) spodziewa się w najbliższym roku zmiany na lepsze; pogorszenie sytuacji na rynku pracy przewiduje prawie co siódmy (15%), a ponad połowa (55%) nie oczekuje żadnych zmian, co przy obecnym poziomie bezrobocia w kraju również należy uznać za prognozę pesymistyczną.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Opinie o sytuacji na lokalnych rynkach pracy są wyraźnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Na brak jakiegokolwiek pracy w miejscu zamieszkania lub okolicy szczególnie często wskazują badani znajdujący się w trudnym położeniu społecznym i ekonomicznym - renciści, emeryci, rolnicy, ludzie żyjący w złych warunkach materialnych, badani z wykształceniem podstawowym, najgorzej sytuowani, bezrobotni. Natomiast im wyższy jest status zawodowy i materialny respondentów, im lepiej są oni wykształceni oraz sytuowani, a także im są młodszy, tym rzadziej na ogół wystawiają tak skrajnie negatywne oceny, tym częściej zaś uważają, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć jakąś pracę, choć nie zawsze odpowiednią. Tego typu pozytywne opinie najczęściej wyrażają ludzie najlepiej sytuowani, z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (w grupach tych, podobnie jak i wśród młodzieży, pojawiają się nawet opinie, że na lokalnym rynku pracy bez większych problemów można znaleźć odpowiednie zatrudnienie).

Należy przy tym podkreślić, że niezmiennie zdecydowanie najlepiej oceniany jest wielkomiejski rynek pracy - prawie połowa mieszkańców największych miast twierdzi, że można tam znaleźć jakieś zatrudnienie, choć nie zawsze odpowiednie. Natomiast im mniejsze miasto, tym bardziej krytyczne opinie. Najgorzej sytuację oceniają mieszkańcy miast liczących poniżej 20 tys. ludności (gdzie połowa twierdzi, że nie ma tam żadnych ofert zatrudnienia) oraz mieszkańcy wsi.

Odnotowujemy także **terytorialne zróżnicowanie opinii o sytuacji na lokalnych**

rynkach pracy. Ponieważ liczebność próby stosowanej w comiesięcznych sondażach ogólnopolskich uniemożliwia dokładną analizę zróżnicowań opinii według województw, dokonaliśmy zagregowania danych z dwunastu comiesięcznych badań przeprowadzonych w minionym roku. Analizą objęto 11 820 badanych, w tym 5389 pracujących.

Poziom deklarowanego krytycyzmu wobec sytuacji na rynku pracy w miejscu zamieszkania mierzą dwa wskaźniki: pierwszy obrazuje w każdym województwie różnicę między liczbą osób, które uważają, że na lokalnym rynku pracy nie ma żadnych ofert zatrudnienia, a liczbą przekonanych, że jakieś zatrudnienie jest możliwe, natomiast drugi - proporcję obu tych grup. Pozwalają one na uporządkowanie województw według poziomu krytycyzmu mieszkańców wobec lokalnych rynków pracy.

Tabela 1

Województwa	Dane zbiorcze z roku 2004				Wskaźniki charakteryzujące sytuację na lokalnym rynku pracy	
	Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:				Różnica* odsetków odpowiedzi	Proporcja* odsetków odpowiedzi
	bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy		
Ogółem	1	21	46	31	+9	1,4
Warmińsko-mazurskie	0	7	42	50	+43	7,1
Kujawsko-pomorskie	0	11	46	41	+30	3,7
Świętokrzyskie	0	10	47	38	+28	3,8
Lubelskie	1	13	46	39	+25	2,8
Podlaskie	0	14	46	37	+23	2,6
Podkarpackie	0	14	51	33	+19	2,4
Zachodniopomorskie	0	19	46	34	+15	1,8
Łódzkie	0	17	51	30	+13	1,8
Lubuskie	0	24	45	30	+6	1,3
Dolnośląskie	0	26	43	30	+4	1,2
Małopolskie	1	27	39	31	+3	1,1
Opolskie	0	26	44	27	+1	1,0
Śląskie	0	25	47	26	+1	1,0
Wielkopolskie	0	23	52	23	0	1,0
Mazowieckie	1	29	41	26	-4	0,9
Pomorskie	1	29	45	24	-6	0,8

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”
 * Obliczono różnicę oraz proporcję odsetków odpowiedzi: „nie można znaleźć żadnej pracy” oraz połączonych odsetków odpowiedzi: „można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, choć trudno o odpowiednią” i „bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę”

Uzyskane wyniki pozwalają na pogrupowanie województw w cztery kategorie - od takich, których ludność deklaruje największy krytycyzm wobec sytuacji na rynku pracy w swoim miejscu zamieszkania, do województw, których mieszkańcy są najmniej krytyczni.

Tabela 2

Województwa	Dane zbiorcze z roku 2004 Oceny sytuacji na rynku pracy w miejscu zamieszkania lub okolicy:			Wskaźniki charakteryzujące sytuację na lokalnych rynkach pracy	
	można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, choć trudno o odpowiednią, oraz bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Różnica* odsetków odpowiedzi	Proporcja* odsetków odpowiedzi
	w procentach				
Ogółem	22	46	31	+9	1,4
Warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie	9	44	46	+37	5,1
Świętokrzyskie, lubelskie, podlaskie	13	46	38	+25	3,2
Podkarpackie, zachodniopomorskie, łódzkie, lubuskie, dolnośląskie, małopolskie	21	46	31	+10	1,5
Opolskie, śląskie, wielkopolskie, mazowieckie, pomorskie	27	46	25	-2	0,9
W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć” * Obliczono różnicę oraz proporcję odsetków odpowiedzi: „nie można znaleźć żadnej pracy” oraz połączonych odsetków odpowiedzi: „można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, choć trudno o odpowiednią” i „bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę”					

Najbardziej krytyczne opinie o sytuacji na lokalnym rynku pracy odnotowujemy w województwach **warmińsko-mazurskim** i **kujawsko-pomorskim**. Średnio prawie połowa mieszkańców tych województw (46%) uważa, że nie ma tam żadnych ofert pracy, a niemal drugie tyle (44%) sądzi, że trudno jest o jakiegokolwiek zatrudnienie i tylko dziewięciu badanych na stu (9%) dostrzega szansę na znalezienie jakiejś pracy. Trzeba przy tym wyraźnie podkreślić, że najgorzej oceniane są rynki pracy województwa warmińsko-mazurskiego.

RYS. 3. TERYTORIALNE ZRÓŻNICOWANIE OPINII O SYTUACJI NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY W ROKU 2004

Województwa, w których średnio:

- **46%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **44%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **9%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy
- **38%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **46%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **13%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy
- **31%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **46%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **21%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy
- **25%** mieszkańców uważa, że w miejscu zamieszkania lub okolicy nie ma żadnej pracy, **46%** jest zdania, że trudno o jakąkolwiek pracę, **27%** - że istnieje jakaś możliwość znalezienia pracy

Kolejną grupę pod względem nasilenia opinii krytycznych tworzą województwa: **świętokrzyskie, lubelskie i podlaskie**, w których średnio prawie dwie piąte mieszkańców (38%) twierdzi, że w ich miejscu zamieszkania nie ma żadnej pracy, prawie połowa (46%) wskazuje na poważne trudności z jej znalezieniem i tylko co ósmy (13%) uważa, że możliwości takie istnieją. W tej grupie najgorzej oceniana jest sytuacja na lokalnych rynkach pracy województwa świętokrzyskiego.

Wyraźnie mniej krytyczne są opinie ludności zamieszkującej województwa: **podkarpackie, zachodniopomorskie, łódzkie, lubuskie, dolnośląskie i małopolskie**. Niemal co trzeci ich mieszkaniec (31%) całkowicie neguje możliwość znalezienia pracy na lokalnym rynku, prawie połowa (46%) uważa, że trudno tam o jakiegokolwiek zatrudnienie, a co piąty (21%) dostrzega szansę uzyskania jakiejś pracy. W tej grupie najgorzej oceniana jest sytuacja na lokalnych rynkach pracy województwa podkarpackiego.

Zdecydowanie najmniej krytyczne opinie odnotowujemy w województwach: **opolskim, śląskim, wielkopolskim, mazowieckim i pomorskim**, w których średnio tylko jedna czwarta mieszkańców (25%) uważa, że nie ma tam żadnych ofert pracy, prawie połowa (46%) sądzi, że trudno jest o jakiegokolwiek zatrudnienie, a ponad jedna czwarta (27%) widzi szansę na znalezienie jakiejś pracy.

Obraz ten komplikuje się po uwzględnieniu w analizie typu miejscowości zamieszkania badanych, która to zmienna silnie warunkuje opinie o lokalnych rynkach pracy.

Tabela 3

Wielkość miejscowości zamieszkania	Dane zbiorcze z roku 2004				
	Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:				
	bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Wieś	0	13	43	42	2
Miasto do 20 tys.	0	13	46	40	1
20 – 100 tys.	1	17	51	29	2
101 – 500 tys.	1	27	51	20	1
501 tys. i więcej	1	51	34	10	4
Ogółem	1	21	46	31	1

Dla uproszczenia w dalszej analizie bierzemy pod uwagę tylko odsetki skrajnie krytycznych opinii o sytuacji na lokalnym rynku pracy („w mojej miejscowości lub okolicy nie można znaleźć żadnej pracy”).

Tabela 4

Województwa	Ogółem	Dane zbiorcze z roku 2004				
		Osoby deklarujące, że w ich miejscowości lub okolicy nie można znaleźć żadnej pracy według wielkości miejsca zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszkańców	miasto od 21 do 100 tys. mieszkańców	miasto od 101 do 500 tys. mieszkańców	miasto 501 tys. i więcej mieszkańców
w procentach						
Ogółem	31	42	40	29	20	10
Warmińsko-mazurskie	50	58	64	40	28	brak
Kujawsko-pomorskie	41	46	54	36	33	brak
Świętokrzyskie	38	48	47	33	11	brak
Lubelskie	39	56	31	25	14	brak
Podlaskie	37	43	43	50	8	brak
Podkarpackie	33	38	39	30	7	brak
Zachodniopomorskie	34	47	44	25	19	brak
Łódzkie	30	32	43	36	brak	20
Lubuskie	30	31	41	26	18	brak
Dolnośląskie	30	37	54	29	32	6
Małopolskie	31	48	30	26	30	5
Opolskie	27	44	23	27	5	brak
Śląskie	26	27	39	31	22	brak
Wielkopolskie	23	26	31	23	brak	10
Mazowieckie	26	45	28	28	22	7
Pomorskie	24	42	29	12	12	brak

Okazuje się, że w każdym województwie opinie o sytuacji w miejscu zamieszkania są wyraźnie zróżnicowane w zależności od wielkości miejscowości i jej charakteru (środowisko wiejskie, małomiasteczkowe, miejskie, wielkomiejskie). Generalnie jednak potwierdza się wcześniej przedstawiony obraz. Najgorzej oceniane są lokalne rynki pracy województw: **warmińsko-mazurskiego i kujawsko-pomorskiego**, co szczególnie widać na przykładzie deklaracji mieszkańców najmniejszych miast (do 20 tys. ludności) oraz miast dużych liczących od 101 do 500 tys. ludności. Na drugim miejscu sytuują się województwa **świętokrzyskie, lubelskie i podlaskie**. Mniej krytycznie oceniane są lokalne rynki pracy województw: **podkarpackiego, zachodniopomorskiego, łódzkiego, lubuskiego, dolnośląskiego i małopolskiego**, co szczególnie widać w opiniach ludności wiejskiej oraz zamieszkującej średnie miasta. Stosunkowo najlepiej oceniana jest natomiast sytuacja w województwach: **opolskim, śląskim, wielkopolskim, mazowieckim i pomorskim**, gdzie w porównaniu z innymi województwami pozytywnie wyróżniają się opinie mieszkańców miast małych i średnich.

Tabela 5

Województwa	Ogółem	Dane zbiorcze z roku 2004				
		Osoby deklarujące, że w ich miejscowości lub okolicy nie można znaleźć żadnej pracy według wielkości miejsca zamieszkania				
		wieś	miasto do 20 tys. mieszkańców w	miasto od 21 do 100 tys. mieszkańców w	miasto od 101 do 500 tys. mieszkańców w	miasto 501 tys. i więcej mieszkańców w
w procentach						
Ogółem	31	42	40	29	20	10
Warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie	46	52	59	38	31	brak
Świętokrzyskie, lubelskie, podlaskie	38	49	40	36	11	brak
Podkarpackie, zachodniopomorskie, łódzkie, lubuskie, dolnośląskie, małopolskie	31	39	42	29	21	10
Opolskie, śląskie, wielkopolskie, mazowieckie, pomorskie	25	37	30	24	15	9

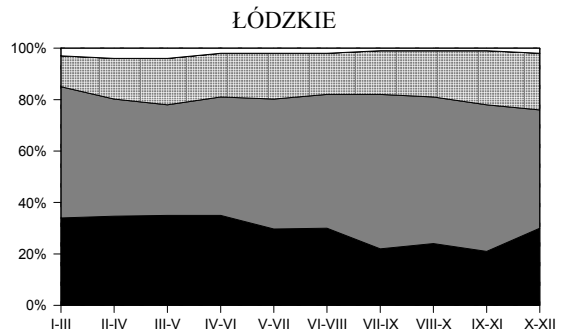
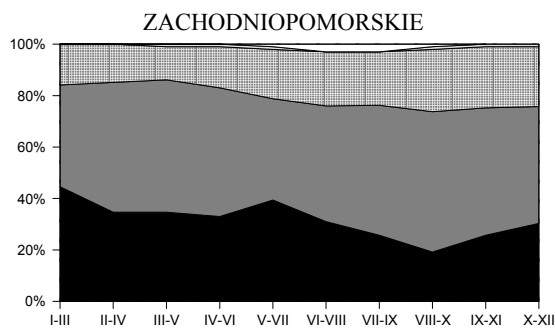
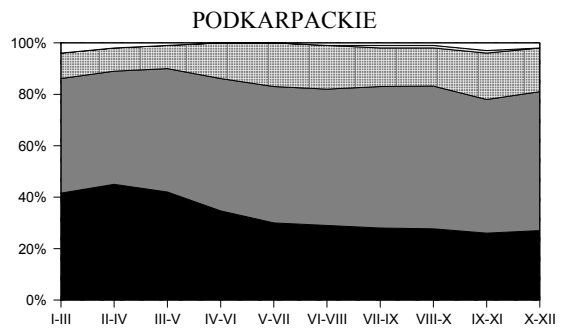
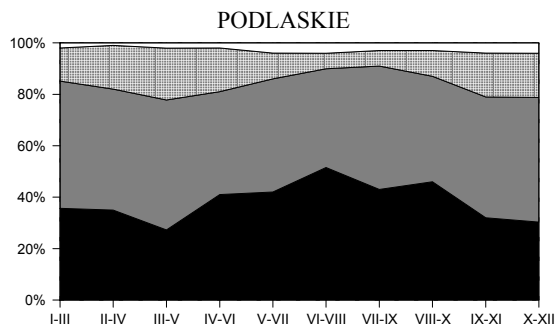
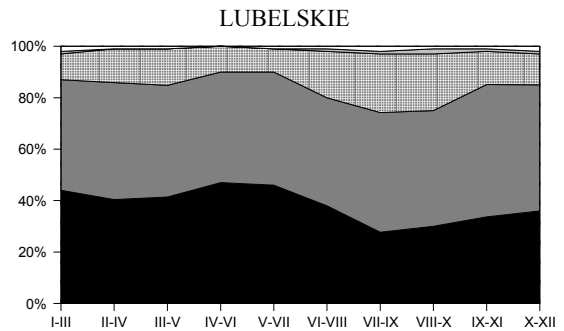
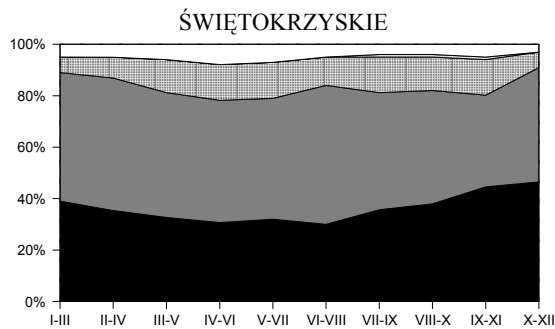
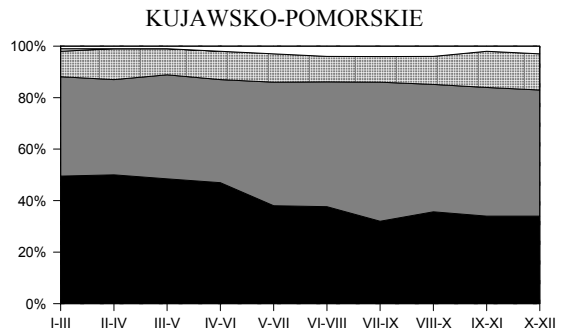
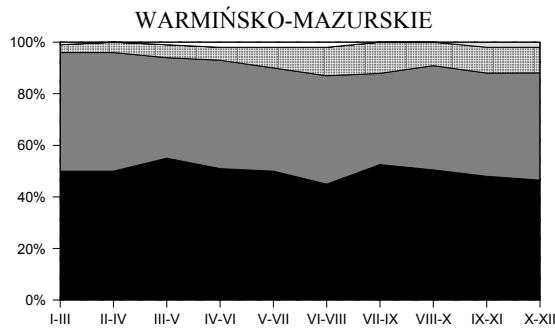
Ponadto warto zauważyć, że dwie grupy województw, w których sytuacja na lokalnych rynkach pracy oceniana jest najgorzej, mają jedną wspólną cechę odróżniającą je od pozostałych - na ich terenie nie ma wielkich miast liczących ponad 500 tys. mieszkańców, a więc ośrodków wielkomiejskich, w których ofert pracy jest więcej niż gdzie indziej.

Analizując zmiany opinii o sytuacji na rynkach pracy w poszczególnych województwach w okresie od stycznia do grudnia 2004 roku także odnotowaliśmy zróżnicowania terytorialne (ilustrują je poniższe wykresy).

RYS. 4. ZMIANY OPINII O SYTUACJI NA RYNKACH PRACY W WOJEWÓDZTWACH I-XII 2004

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy?
Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:

- bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę
- trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę
- ▨ można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią
- nie można znaleźć żadnej pracy
- Trudno powiedzieć

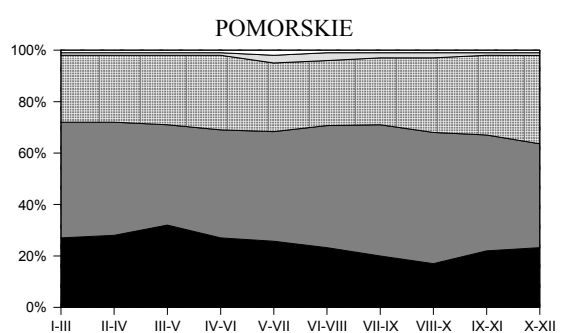
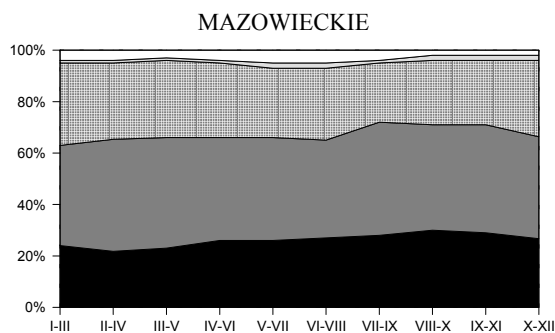
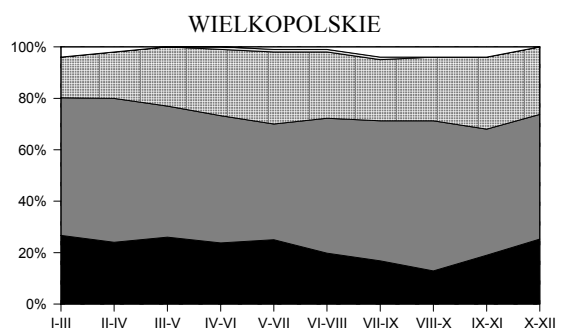
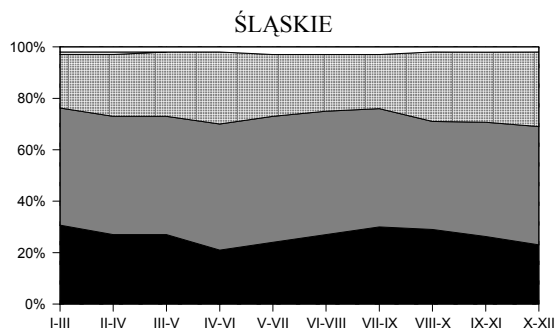
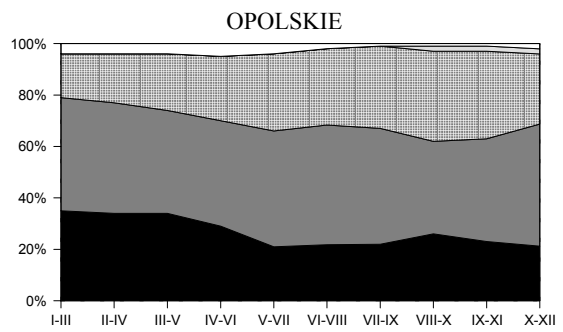
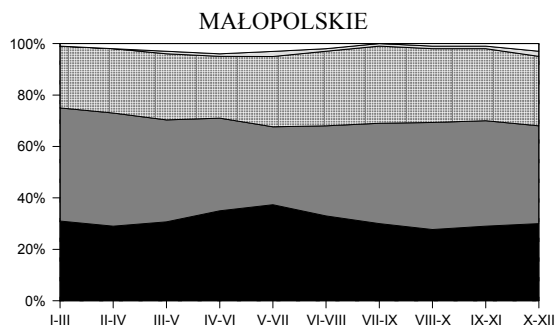
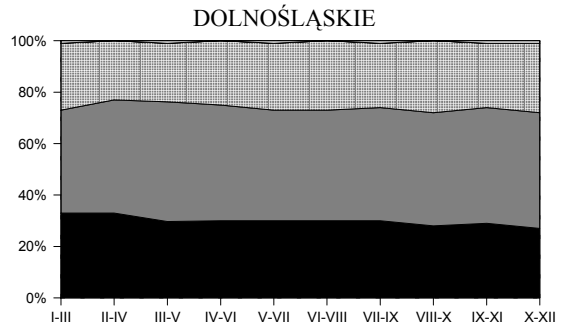
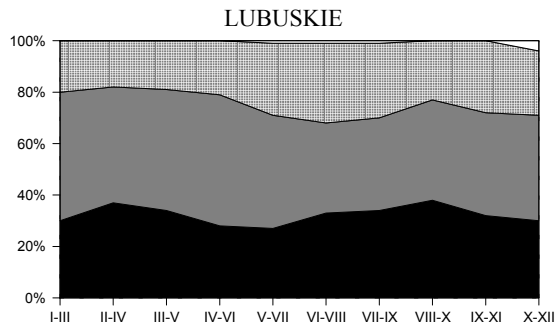

RYS. 4 cd. ZMIANY OPINII O SYTUACJI NA RYNKACH PRACY W WOJEWÓDZTWACH

I-XII 2004

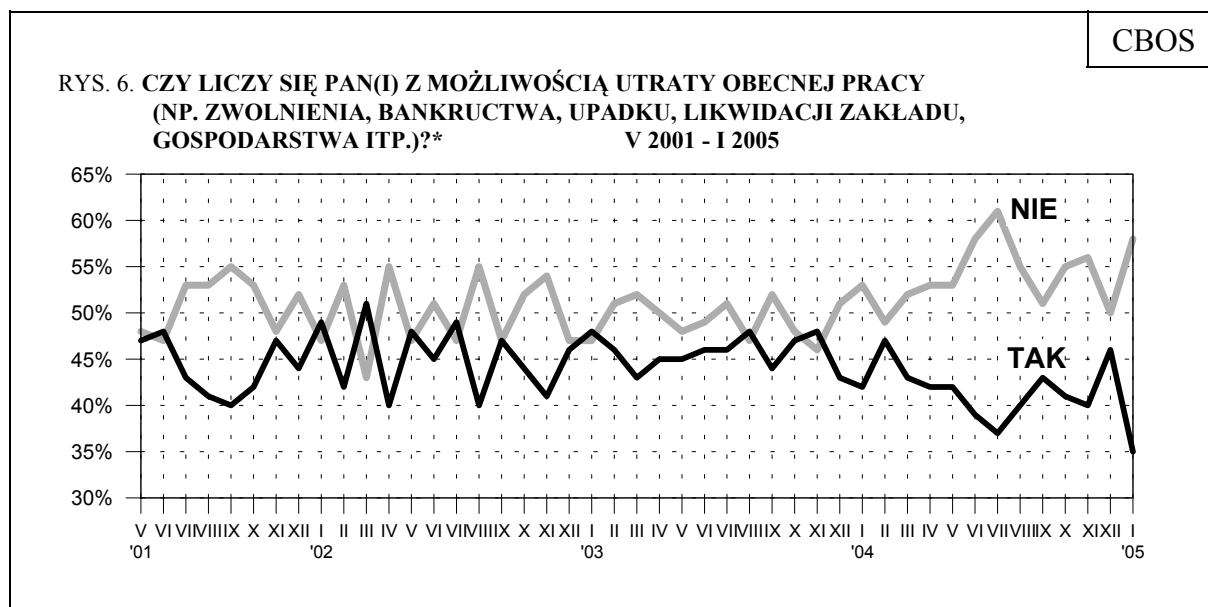
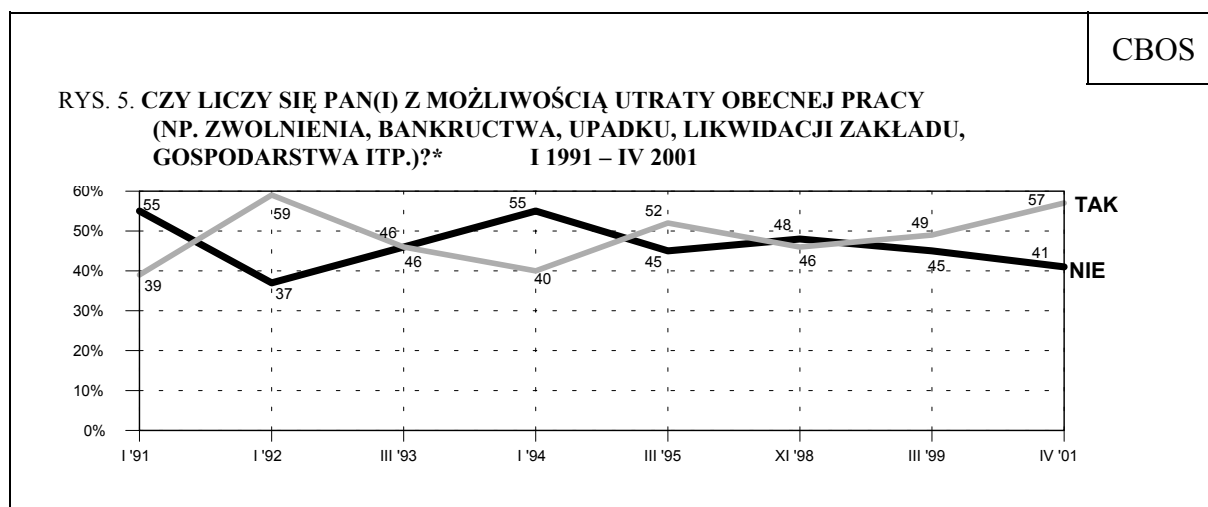
Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy?
Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:

- bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę
- można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią
- trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę
- nie można znaleźć żadnej pracy
- Trudno powiedzieć

POCZUCIE ZAGROŻENIA UTRATĄ PRACY

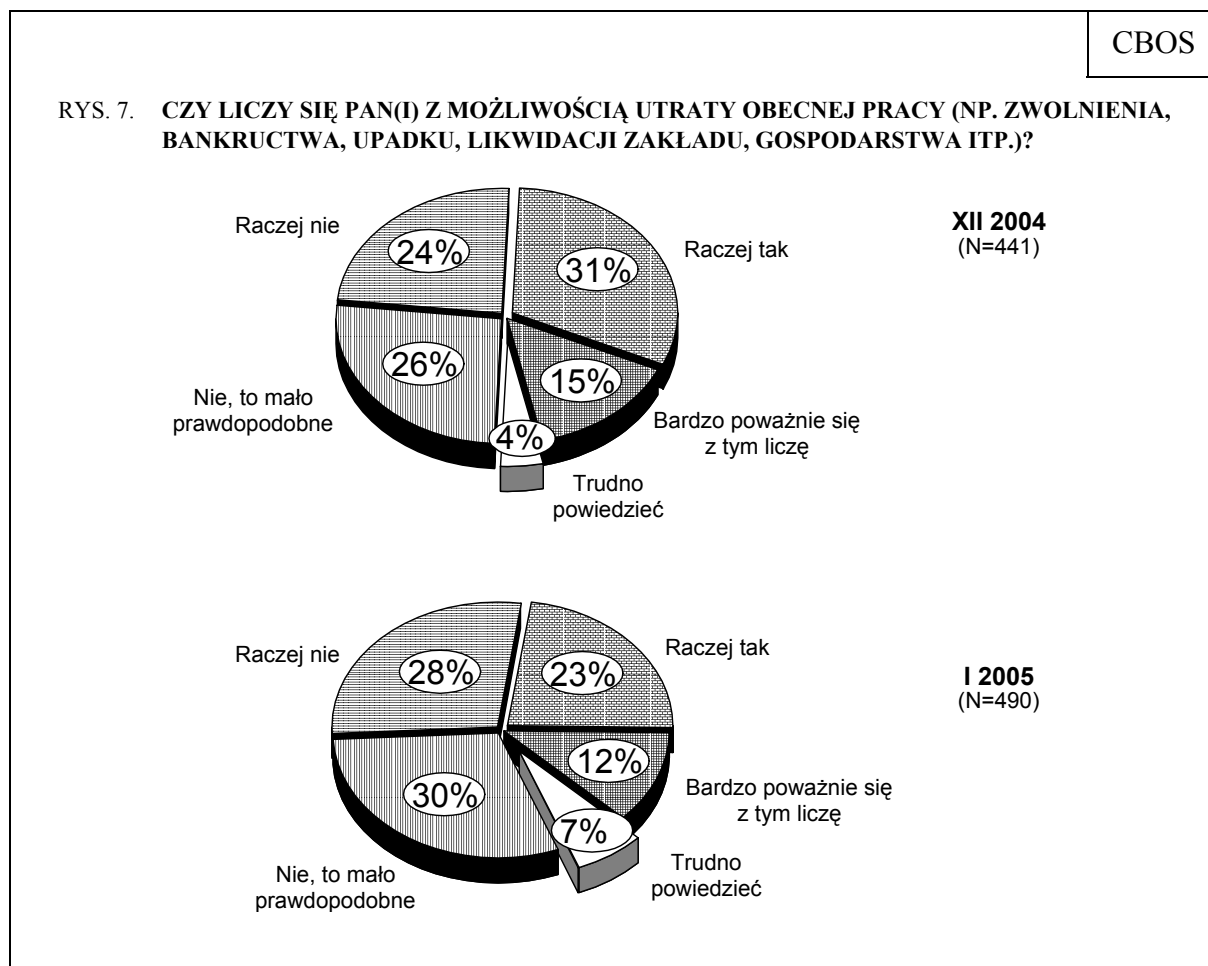
Krytycznym ocenom sytuacji na lokalnych rynkach pracy niezmiennie towarzyszy występujący wśród pracujących lęk przed utratą zatrudnienia. W styczniu odnotowujemy znaczny spadek poczucia zagrożenia - wskaźnik poziomu obaw przed bezrobociem należy obecnie do najniższych w całym ostatnim piętnastoleciu (prawie równie niski notowaliśmy jedynie w styczniu 1992 roku oraz w czerwcu i lipcu 2004).

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej się z tym liczę” (TAK) oraz „nie, to mało prawdopodobne” i „raczej nie” (NIE). Pominięto „trudno powiedzieć”

Uwaga: Pytanie zadawano respondentom mającym pracę, łącznie z rolnikami i osobami pomagającymi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, oraz pracującym na własny rachunek poza rolnictwem

Obecnie ponad połowa pracujących (58% - od grudnia wzrost o 8 punktów) deklaruje poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia, natomiast znacznie mniejsza grupa (35%, spadek o 11 punktów) obawia się utraty pracy, w tym 12% bardzo poważnie liczy się z taką możliwością.

Lęk przed utratą pracy odnotowujemy głównie u pracowników żyjących w złych warunkach materialnych oraz ludzi młodych mających od 18 do 24 lat, którzy nie mają doświadczenia zawodowego. Spośród grup społeczno-zawodowych bezrobocia najczęściej obawiają się robotnicy - przede wszystkim niewykwalifikowani, ale także wykwalifikowani. Im wyższa pozycja społeczno-zawodowa i finansowa pracujących, a także im lepsze są warunki materialne ich gospodarstw domowych, tym rzadziej odczuwają oni lęk, tym silniejsze wśród nich poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia. Niezmiennie najczęściej jest ono udziałem dwóch kategorii pracowników - osób o najwyższej pozycji zawodowej i finansowej, żyjących w dobrych warunkach materialnych oraz rolników (zob. tabele aneksowe). Poczucie

bezpieczeństwa pracy lub zagrożenia jej utratą zależy także od tego, jak pracownicy oceniają sytuację w swoim miejscu pracy i jakie są ich przewidywania co do jej rozwoju w ciągu najbliższego roku.

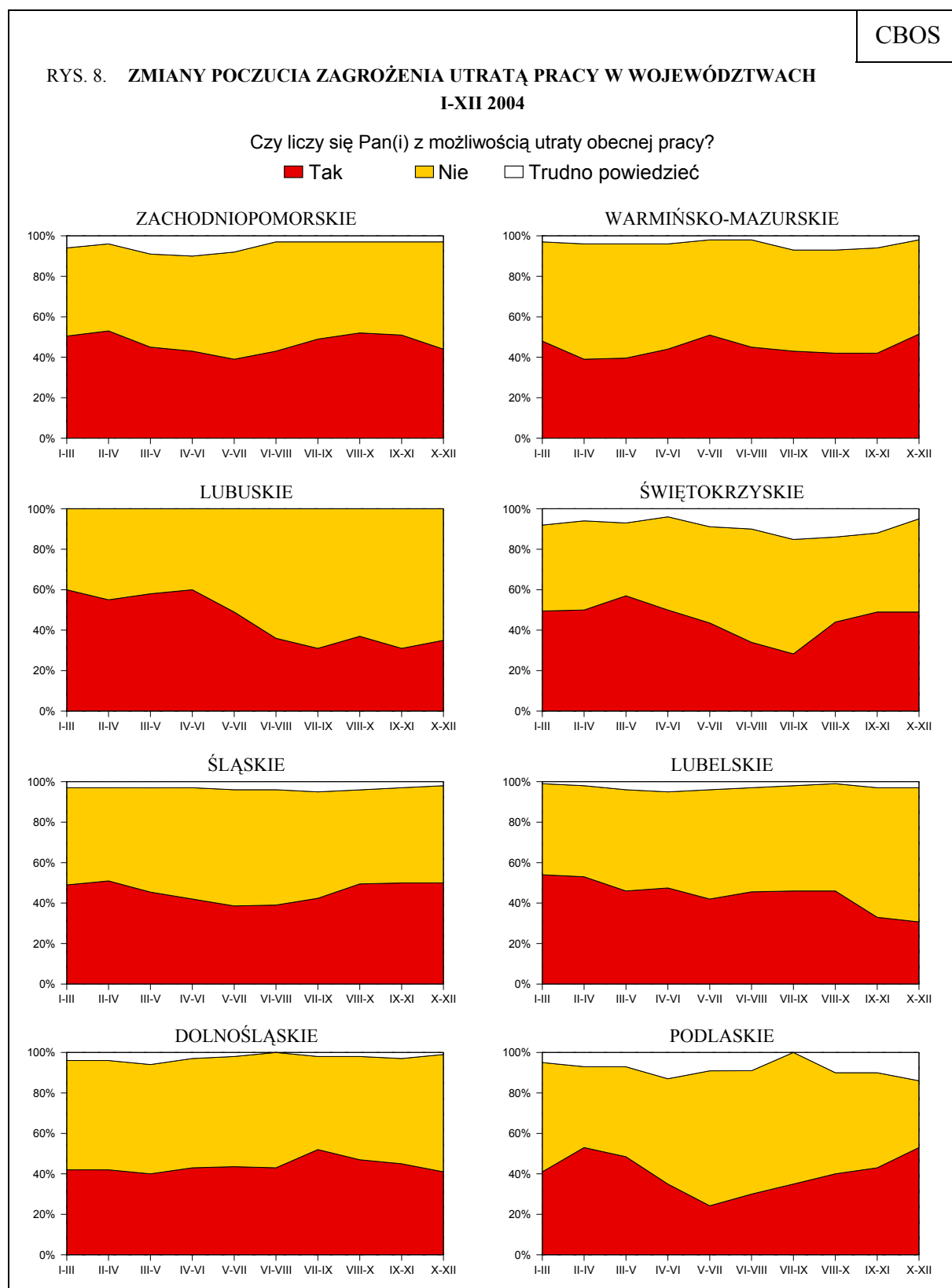
Nawiązując do wcześniejszych analiz należy wyraźnie podkreślić, że poziom lęku przed utratą pracy niemal nie zależy od typu miejscowości, w której mieszkają pracujący. Słabe okazują się również różnicowania terytorialne w tej dziedzinie (wynika z tego, że poczucie zagrożenia utratą pracy lub bezpieczeństwa pracy związane jest głównie z sytuacją zawodową pracowników i kondycją firmy, w której są zatrudnieni).

Tabela 6

Województwa	Dane zbiorcze z roku 2004						Wskaźniki charakteryzujące poziom lęku przed bezrobociem	
	Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?						Różnica* odsetków odpowiedzi	Proporcja* odsetków odpowiedzi
	Bardzo poważnie się z tym liczę	Raczej tak	Raczej nie	Nie, to mało prawdopodobne	TAK	NIE		
w procentach								
Ogółem	14	28	26	28	42	54	+12	0,8
Zachodniopomorskie	14	33	26	22	47	48	+1	1,0
Warmińsko-mazurskie	17	29	21	29	46	50	+4	0,9
Lubuskie	17	31	26	24	48	50	+2	0,9
Świętokrzyskie	18	26	23	25	44	48	+4	0,9
Śląskie	18	28	27	24	46	51	+5	0,9
Lubelskie	16	29	27	26	45	53	+8	0,8
Dolnośląskie	16	29	23	30	45	53	+8	0,8
Podlaskie	11	30	24	27	41	51	+10	0,8
Łódzkie	12	28	27	28	40	55	+15	0,7
Małopolskie	12	28	26	29	40	55	+15	0,7
Opolskie	9	31	21	35	40	56	+16	0,7
Kujawsko-pomorskie	14	25	26	30	39	56	+17	0,7
Podkarpackie	14	25	38	18	39	56	+17	0,7
Mazowieckie	13	26	26	30	39	56	+17	0,7
Wielkopolskie	12	26	29	29	38	58	+20	0,6
Pomorskie	13	24	24	35	37	59	+22	0,6
W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”								
* Obliczono różnicę oraz proporcję połączonych odsetków odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej tak” oraz „raczej nie” i „nie, to mało prawdopodobne”								

Stosunkowo największe zagrożenie utratą pracy odnotowujemy wśród pracujących zamieszkałych w województwie zachodniopomorskim, natomiast najmniejsze - w województwach pomorskim i wielkopolskim (należących do grupy województw, w których sytuacja na rynkach pracy oceniana jest najmniej krytycznie).

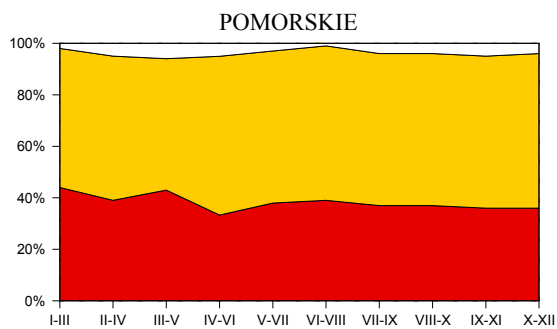
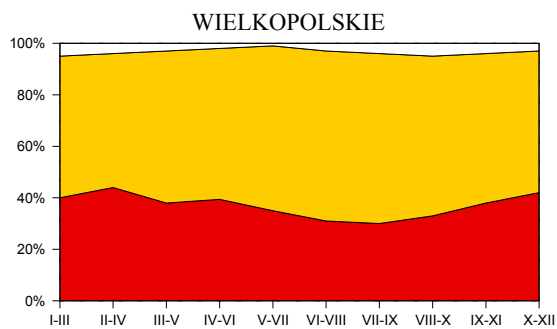
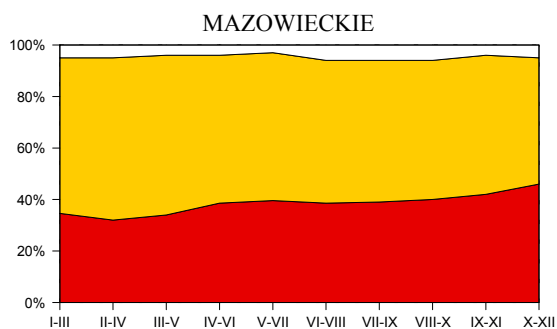
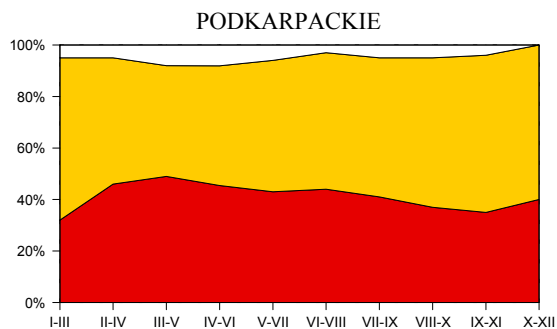
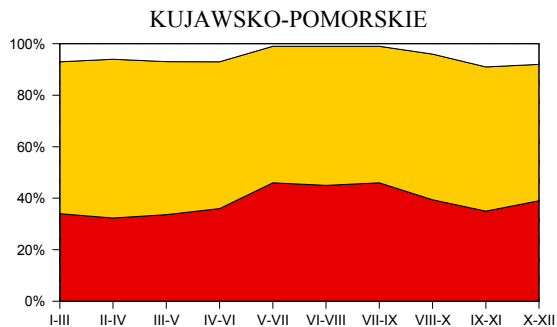
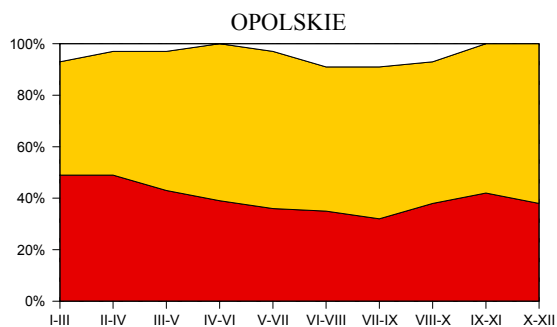
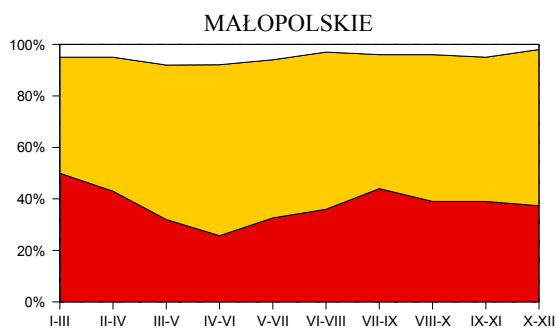
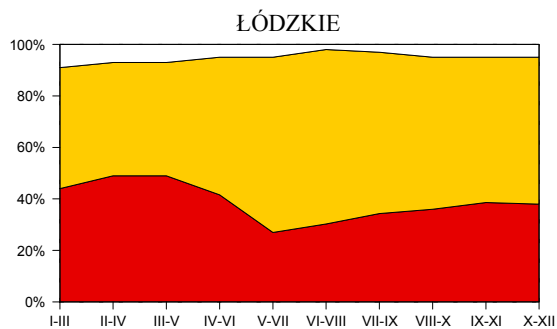
Analizując zmiany poziomu zagrożenia bezrobociem w poszczególnych województwach w okresie od stycznia do grudnia 2004 roku także odnotowaliśmy pewne zróżnicowania terytorialne (ilustrują je poniższe wykresy).

RYS. 8 cd. ZMIANY POZUCIA ZAGROZENIA UTRATĄ PRACY W WOJEWÓDZTWACH
I-XII 2004

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy?

Tak Nie Trudno powiedzieć

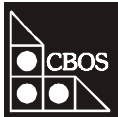

Uchwycony w badaniach sondażowych obraz terytorialnych różnicowań opinii o lokalnych rynkach pracy jest w dużym stopniu zbieżny z notowanymi przez GUS i urzędy pracy różnicowaniami stopy bezrobocia rejestrowanego⁴. Natomiast nasilenie poczucia zagrożenia bezrobociem wśród pracujących jest mało zróżnicowane terytorialnie i ma słaby związek z tymi statystykami.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

⁴ Zob. „Nowe Życie Gospodarcze”, wyd. cyt., oraz Statystyki rynku pracy, www.praca.gov.pl.

A N E K S

Tabela 1. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie: 1 - bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę; 2 - można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią; 3 - trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę; 4 - nie można znaleźć żadnej pracy (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	24	43	30	2	1085
Płeć						
Mężczyźni	1	26	43	27	2	517
Kobiety	0	22	43	33	2	568
Wiek						
18-24 lat	2	36	46	15	2	163
25-34	1	30	50	19	1	207
35-44	0	28	43	29	0	195
45-54	0	15	44	40	1	203
55-64	1	20	40	37	3	135
65 lat i więcej	0	17	35	42	6	183
Miejsce zamieszkania						
Wieś	0	17	43	38	2	403
Miasto do 20 tys.	0	14	35	50	1	135
20-100 tys.	0	24	45	29	2	213
101-500 tys.	0	34	48	17	2	205
501 tys.i więcej mieszk.	3	45	40	8	4	130
Wykształcenie						
Podstawowe	0	13	41	43	3	308
Zasadnicze zawodowe	0	20	46	33	1	280
Średnie	1	29	43	24	2	378
Wyższe	1	49	40	10	0	119
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	2	47	41	10	0	66
Prac.umysł.niż.szczębła	2	35	45	17	1	98
Pracownicy fiz.- umysł.	0	27	55	18	0	96
Robotnicy wykwalifikowani	0	30	49	20	2	75
Robotnicy niewykwalifik.	0	24	48	28	0	64
Rolnicy	0	13	39	45	3	58
Pracujący na własny rach.	0	40	41	19	0	36
Bierni zawodowo						
Renciści	0	10	31	54	5	104
Emeryci	0	18	38	40	4	219
Uczniowie i studenci	3	36	46	12	3	88
Bezrobotni	0	18	45	37	0	127
Gospodynie domowe i inni	0	18	47	35	0	55
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	1	31	48	20	1	156
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	1	41	41	17	0	81
sekt. pryw. poza rolnict.	1	31	48	19	1	197
prywatnym gosp. rolnym	0	18	40	41	2	91
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	0	13	47	39	1	178
301-500	0	20	46	32	1	181
501-900	0	25	45	26	2	236
901-1200	1	27	37	30	5	88
Powyżej 1200 zł	3	54	39	4	0	63
Ocena własnych war. mater.						
Złe	0	15	40	43	1	335
Średnie	0	22	47	29	2	479
Dobre	1	40	41	16	2	271
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	0	29	39	30	1	74
Raz w tygodniu	1	25	42	30	2	535
1-2 razy w miesiącu	0	20	46	31	3	148
Kilka razy w roku	0	24	45	30	1	215
W ogóle nie uczestniczy	1	24	43	28	4	113
Poglądy polityczne						
Lewica	0	26	50	19	4	187
Centrum	1	28	41	29	1	270
Prawica	0	30	39	28	2	340
Trudno powiedzieć	0	13	45	41	1	288

Tabela 2. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)? 1 - Bardzo poważnie się z tym liczę; 2 - Raczej tak; 3 - Raczej nie; 4 - Nie, to mało prawdopodobne (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	23	28	30	7	490
Płeć						
Mężczyźni	13	22	30	29	6	272
Kobiety	12	24	25	30	9	218
Wiek						
18-24 lat	10	37	26	22	4	44
25-34	13	23	33	27	4	150
35-44	15	22	22	32	9	136
45-54	12	20	29	28	11	123
55-64	7	19	27	45	3	34
65 lat i więcej	0	42	29	29	0	3
Miejsce zamieszkania						
Wieś	9	22	22	36	10	181
Miasto do 20 tys.	21	17	29	27	6	67
20-100 tys.	13	25	31	28	3	105
101-500 tys.	14	18	34	26	7	79
501 tys.i więcej mieszk.	9	35	32	20	5	59
Wykształcenie						
Podstawowe	10	23	23	34	10	57
Zasadnicze zawodowe	12	25	26	28	9	156
Średnie	17	22	27	27	7	186
Wyższe	7	20	37	33	4	90
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	9	18	30	38	5	64
Prac.umysł.niż.szczebła	12	21	43	21	4	96
Pracownicy fiz.- umysł.	13	25	25	28	8	94
Robotnicy wykwalifikowani	16	28	33	19	4	69
Robotnicy niewykwalifik.	27	29	23	17	4	61
Rolnicy	0	19	6	58	16	55
Pracujący na własny rach.	4	13	30	40	13	36
Bierni zawodowo						
Renciści	0	47	0	27	26	4
Emeryci	0	56	0	44	0	4
Uczniowie i studenci	0	36	47	17	0	4
Bezrobotni	79	0	21	0	0	3
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	100	0	1
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	15	19	33	28	6	153
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	14	15	44	20	8	79
sekt. pryw. poza rolnict.	13	30	24	27	6	191
prywatnym gosp. rolnym	2	17	6	60	16	58
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	17	31	28	24	0	68
301-500	15	30	23	25	7	86
501-900	17	28	25	23	7	104
901-1200	11	16	28	39	5	39
Powyżej 1200 zł	5	19	37	36	4	41
Ocena własnych war. mater.						
Złe	24	26	21	17	12	104
Średnie	11	26	31	26	6	233
Dobre	7	16	28	44	5	153
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	9	11	39	29	12	23
Raz w tygodniu	12	24	31	25	8	241
1-2 razy w miesiącu	11	22	23	36	9	81
Kilka razy w roku	16	25	23	31	4	102
W ogóle nie uczestniczy	15	22	22	37	4	43
Poglądy polityczne						
Lewica	15	24	30	30	0	85
Centrum	12	20	32	30	5	142
Prawica	15	23	26	29	7	164
Trudno powiedzieć	7	26	23	29	16	99